

Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen

Een kenniscentrum over en voor gezinnen

Thuis in gezin en samenleving	3
Wat doen we?	5
Omdat relaties belangrijk zijn	6
Projecten en activiteiten	8
> Opvoeding	8
> Diversiteit	11
> Partnerrelaties	14
> Gezinnen in de samenleving	16
> Zingeving en ethiek	20
> Kwetsbare gezinnen	22
Wat kunnen we voor u doen?	25
Medewerkers	26
Op de hoogte blijven?	28

Thuis in gezin en samenleving

Het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen maakt deel uit van de onderzoeksgroep Sociaal-Agogisch Werk aan de Hogeschool-Universiteit Brussel.

Sterk kader

Docenten en medewerkers van de opleiding Gezinswetenschappen, Psychosociale Gerontologie en andere opleidingen van de HUB werken samen aan onderzoeksprojecten die de inhoud en methodieken van deze opleidingen versterken. Studenten participeren vaak in het onderzoek. De resultaten stromen door naar concrete vakken.

De ondersteuning van gezinnen en hoe we die kunnen verbeteren, staat centraal in al onze projecten. We volgen het gezinsbeleid op de voet en we stimuleren het debat over gezin, relaties en opvoeding. Hier zijn welzijnsorganisaties, de Gezinsbond en andere organisaties uit het werkveld vaak onze partners.

Stevige roots

Het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen zet een lange traditie verder. Gedurende vijftig jaar heeft deze instelling de opleiding Gezinswetenschappen ontwikkeld, eerst in opdracht van de Gezinsbond, daarna autonoom. Duizenden studenten engageren zich met dit diploma voor een professionele begeleiding van gezinnen. Sinds 2008 is het de HUB die de opleiding Gezinswetenschappen aanbiedt, en sinds 2010 ook de opleiding Psychosociale Gerontologie. De naam leeft voort in dit kenniscentrum en in de campus waar zowel de opleidingen als het kenniscentrum hun vaste stek hebben.

Wat doen we?

- We voeren praktijkgericht onderzoek uit naar de leefsituatie van gezinnen en hoe deze beter kunnen worden ondersteund.
- We stimuleren het debat over gezin, relaties en opvoeding via publicaties en studiedagen.
- We organiseren bijscholingen over gezin, relaties en opvoeding.

Zoek en klik

Op www.hig.be krijgt u per thema een overzicht van al onze activiteiten. U kan ook verder zoeken op trefwoord.

Thema's:

Opvoeding

Diversiteit

Partnerrelaties

Gezinnen in de samenleving

Zingeving en ethiek

Kwetsbare gezinnen

Omdat relaties belangrijk zijn

Voor mensen zijn duurzame, kwaliteitsvolle relaties belangrijk. Vanuit een vertrouwen in de kracht van mensen roepen we op deze duurzaamheid na te streven en ijveren we voor een goede ondersteuning en hulpverlening aan partners, ouders en kinderen.

Gezin?

Gezinnen heb je in vele maten en soorten en ze zijn voortdurend in beweging. In het kenniscentrum denken we bij 'gezin' aan alle vormen van samenleven die bestaan uit minstens één ouder en één kind, waarbij de ene de andere ondersteunt. We bekijken niet alleen ouders en jonge kinderen, maar ook jongeren en ouderen en de relaties tussen de generaties.

Jongeren in (te)ge(n)zin?

In 2013-2014 en 2014-2015 werken verschillende projectgroepen van de opleiding Gezinswetenschappen aan thema's die verband houden met jongeren. In 2015 presenteren we de resultaten daarvan in een publicatie.

Duurzame relaties

Duurzame relaties vind je bij uitstek in gezin en familie. Relaties en samenlevingsvormen zijn altijd onderhevig aan druk en verandering. We geloven dat kwaliteitsvolle relaties enkel mogelijk zijn als:

- ze gebaseerd zijn op eerlijkheid, rechtvaardigheid, verantwoordelijkheid, zorg voor elkaar en respect voor persoonlijke integriteit;
- mannen en vrouwen in het gezin en in de samenleving een gelijkwaardige positie genieten;
- de zorg voor de kinderen door beide ouders als essentiële en te delen verantwoordelijkheid wordt opgenomen;
- het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind richtinggevend is in de relatie tot de kinderen en voor hun positie in de samenleving.

We vragen speciale aandacht van de overheid om gezinnen te ondersteunen zodat ze goede relaties kunnen uitbouwen.

Projecten en activiteiten

We geven hier voorbeelden van recente projecten en van activiteiten die in 2014 op stapel staan. Een volledig overzicht vindt u op www.hig.be

> Opvoeding

Gezinnen onder druk. Hoe omgaan met emoties van kinderen bij scheiding?

Bijscholing

Een scheiding zet gezinnen onder druk. In deze bijscholing bekijken we het typische signaalgedrag van kinderen. We schetsen krijtlijnen voor het omgaan met 'moeilijk gedrag en moeilijke gevoelens' bij kinderen. We bekijken hoe we als volwassenen ook tijdens crisisperiodes een betrouwbaar kader kunnen bieden aan kinderen en jongeren.

Docente: Claire Wiewauters

Claire Wiewauters publiceert in 2014 een boek over emoties van kinderen en jongeren bij scheiding.

Ouders en jeugdsport: geen kinderspel

PWO-onderzoek (2011-2013)

Hoe kunnen jeugdsportclubs en ouders samen de talenten van jonge spelers ontwikkelen en hun spelplezier vergroten? Train ouders in positief supporteren. Stimuleer jeugdsportclubs om ouders te ondersteunen in hun rol als coach en supporter. Dit project brengt opvoedingsondersteuning daar waar de ouders zich bevinden: rond het sportplein.

Onderzoekers: Dr. Hans Van Crombrugge
en Joris Lambrechts

Partners:

- KU Leuven, Humane Kinesiologie
- UGent, Ontwikkelingspsychologie
- Klasse voor ouders
- Jeugdcentrum STVV, Koninklijke Belgische Voetbalbond, Voetbalfederatie Vlaanderen

Resultaten:

- Vormingspakket 'Ouders en clubs: één doel?!'
- Lezingen en trainingen voor diverse clubs en scheidsrechters
- Bijscholing 'Van 'moetivatie' naar motivatie? Train de trainer... én de ouders!'

Via www.sportouder.be is al het educatief materiaal gratis te downloaden.

Ouders en het jeugdwerk

Onderzoek (2014-2015)

De Vlaamse overheid wil een duidelijker zicht krijgen op de rol die ouders spelen in de participatie van kinderen en jongeren aan het jeugdwerk in Vlaanderen, met bijzondere aandacht voor kansengroepen. In ons onderzoek plannen we interviews met ouders en focusgesprekken met professionelen in het werkveld. Ook een brede bevraging online, aangevuld met face-to-face afnames van vragenlijsten is voorzien. Deze methodiek laat toe om ook de participatiemogelijkheden van maatschappelijk kwetsbare gezinnen aan jeugdwerk in kaart te brengen.

Onderzoeksgleiding: dr. Kristien Nys en prof. dr. Karla Van Leeuwen (Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek, KULeuven).

Looptijd: januari 2014 tot april 2015

Opdrachtgever: Agentschap Sociaal-Cultureel Werk, Afdeling Jeugd

> Diversiteit

Stedelijk sociaal werk met (trans)migranten-gezinnen

PWO-onderzoek (2013-2015)

Wat zijn de welzijnsnoden van transnationale gezinnen, mensen wiens familiale leven zich uitstrekt over verschillende landen en culturen? Hoe zetten zij hun transnationale netwerken in als een troef? Welke uitdagingen stellen zij aan het sociaal werk in de steden? De onderzoekers maken een 'life history analysis' van Marokkaanse, Braziliaanse en Ghanese migranten in Brussel en Antwerpen.

Onderzoekers: Dr. Dirk Geldof, Sophie Withaecx, Mieke Schrooten (MIRO) en dr. Frederik Lamote (MIRO)

Partners:

- Master Sociaal Werk van de UA
- het Regionaal Integratiecentrum Foyer van Sint-Jans-Molenbeek
- de Brusselse vzw Globe Aroma
- Vrouwenopvangcentrum Het Zijhuis, deelwerking van de Antwerpse CAW Metropool

In het boek 'Superdiversiteit. Hoe migratie onze samenleving verandert' schetst Dirk Geldof het kader waarin transnationale gezinnen hun familiale relaties opbouwen.

(Acco, 2013)

Islamitische visies op relaties en opvoeding

Bijscholing

'Westerse' en 'moslim'-gezinnen: (te?) vaak zien we ze als tegenpolen. Natuurlijk verschillen gezinnen in hun denken over man-vrouwverhoudingen, ouder-kindrelaties en opvoeding. Maar hoe gaan we om met de verschillen die er zijn? Hoe verhogen we het wederzijds begrip en verlagen we de drempel naar een passender hulpverlening voor alle gezinnen?

Drie dagen van lezingen, discussies en ateliers. Dag 1 behandelt islamvisies en hoe ze in België vertaald en beleefd worden. Dag 2 bespreekt thema's die verband houden met partnerrelaties, man-vrouwverhoudingen en seksualiteit in gezinnen met een islamitische achtergrond. Dag 3 stelt de ouder-kindrelatie centraal en hoe deze passend te ondersteunen.

In 2014 zal een vierde dag extra aandacht besteden aan islamitische visies op zorg voor ouderen en mensen met een beperking.

Opvoeden met de koran

Kan een islamitische gezinspedagogie jongeren opvoeden tot zelfverantwoordelijke wereldburgers die een constructieve bijdrage leveren aan de samenleving? Over deze vraag voerden we voor het project 'Zin in gezin' (2008) onderzoek in samenwerking met studenten Gezinswetenschappen.

In 2013-14 werken we aan een adviesboek met islamitische opvoedingstips voor moslimouders die zoeken naar hedendaagse opvoedingswijzen die ze kunnen verzoenen met wat zij als hun traditie zien.

Onderzoekers: Dr. Hans Van Crombrugge en Naïma Lafrarchi

Hans Van Crombrugge werkt ook aan een boek over **islamitisch denken over opvoeden** dat gepland is voor 2014.

> Partnerrelaties

Relatieondersteuning in Vlaanderen: wat en hoe?

Onderzoek en rondetafel (2012-2013)

Relatieondersteuning komt vaak pas op gang als een gezin al in een ernstige crisis zit. Zou het niet zinvol zijn om sterker in te zetten op preventie? In opdracht van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Jo Vandeurzen hebben we een stand van zaken opgemaakt van het aanbod voor relatieondersteuning in Vlaanderen. We brachten de belangrijkste betrokkenen rond de tafel en vroegen hun of en hoe zij meer preventief relaties kunnen ondersteunen.

Onderzoeker: Kathleen Emmery

Opdrachtgever: Vlaams minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin Jo Vandeurzen

RELATIEONDERSTEUNEND
AANBOD IN VLAANDEREN

Kathleen Emmery

Rapport met steun van het Departement
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

2013

'Mijn gezin en ik. Gesprekken over gelukkig samenleven.'

Publicatie door Annemie Willemse
(Witsand Uitgevers, 2011)

Auteur en journaliste Annemie Willemse, zelf studente Gezinswetenschappen, voerde lange gesprekken met twaalf heel verschillende mensen over wat een gezin vandaag de dag precies betekent of zou kunnen betekenen. Waar worden gezinnen en relaties beter van? Wat zijn de bedreigingen voor gezinsgeluk?

De gesprekspartners noemen zichzelf geen gezinsexperts, al hebben ze alle twaalf met elkaar gemeen dat ze in de loop van hun leven Gezinswetenschappen studeerden of anderszins met deze studierichting te maken hadden.

Dit boek werd voorgesteld tijdens de viering van 50 jaar Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen op zaterdag 14 mei 2011. Ook over deze 50 jaar publiceerden we een boek: 'Gezinswetenschappen: 50 jaar thuis in opvoeding, relaties en samenleving'.

> Gezinnen in de samenleving

Onderzoekers: Kathleen Emmery, dr. Dirk Luyten en Pieter Rondelez

Met steun van: Vlaams ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Departement WVG

Gezinsbeleid in Vlaanderen

Jaarlijkse state-of-the-art en analyse van het gezinsbeleid gevoerd in Vlaanderen naar aanleiding van de Dag van het Gezin (15 mei)

Ieder jaar publiceren we een overzicht van het gevoerde beleid ten aanzien van gezinnen en dit op Vlaams, federaal en Europees niveau. Voor een van de beleidsdomeinen maken we telkens een diepgaander analyse. De resultaten worden gepubliceerd en stellen we voor op de Internationale Dag van het Gezin op 15 mei.

Voor de editie van 2013 bespraken we de rol van het gezin, de buurt en de burger in de nieuwe 'Huizen van het Kind'.

In 2014 werken we mee aan de Gezinsconferentie die de Gezinsbond organiseert. Dan ligt de focus op het lokaal gezinsbeleid in Vlaanderen.

Ouders aan het woord over de gezinsvriendelijkheid van hun woonwijk

Jaarlijkse bevraging

Meer en meer gemeenten willen vandaag een gezinsvriendelijk beleid voeren. Ouders hebben een goed zicht op de factoren die dat mee bepalen. Dirk Luyten paste voor het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen een Nederlands onderzoeksmodel aan de Vlaamse situatie aan en stuurt elk jaar studenten van het tweede jaar Gezinswetenschappen op pad om ouders in verschillende wijken te bevragen. Het bleef niet bij vragen alleen; op basis van de bevindingen heeft Dirk Luyten een werkschema Gezinsvriendelijk Wonen uitgewerkt.

De resultaten van vijf jaar studentenonderzoek werden gebundeld en zijn te vinden op www.hig.be.

Onderzoeker: dr. Dirk Luyten

Met zijn boek 'Lokaal woonbeleid. Een plan van actie. Naar een participatief, geïntegreerd en gebiedsgericht lokaal woonbeleid' inspireert Dirk Luyten gemeenten bij de opmaak van hun woonbeleid. (Vanden Broele, 2013)

'Kiezen of delen? Pistes voor gezinsbeleid.'

Los van de waan van de dag reflecteren vijfmaal twee deskundigen over het beleid inzake relatievorming en echtscheiding, opvoedingsondersteuning, jeugdzorg, combinatie arbeid en gezin, materiële ondersteuning van gezinnen. Dit boek is een tijdsdocument dat vooral toekomstgerichte pistes uitzet voor gezinnen en gezinsbeleid.

We publiceerden dit boek naar aanleiding van de pensionering van directrice Gaby Jennes. Tijdens een academische zitting op 21 december 2012 ontving zij het eerste exemplaar uit handen van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Jo Vandeurzen.

Gids voor gezinnen

Op www.gidsvoorgezinnen.be kunnen ouders en hulpverleners adressen en links vinden van diensten en voorzieningen die gezinnen informeren en ondersteunen.

Assessing and Validating Family Competences

A Multilateral 'Grundtvig' project
with the support of the 'Lifelong Learning Programme'
of the European Union

Quickscan Gezinscompetenties

Instrument

TIA = Thuis talent in actie wil een platform bieden voor thuiswerkende ouders die terug op de arbeidsmarkt aan de slag willen. Met de Quickscan Gezinscompetenties kunnen werkzoekenden zichtbaar maken welke gezinscompetenties ze verworven hebben. Werkgevers geven bij elke vacature aan welke gezinscompetenties ze verwachten. Zo kunnen werkzoekenden meteen nagaan welke jobs passen bij hun specifieke competenties.

Onderzoeker: dr. Joris Dewispelaere

Deze Quickscan Gezinscompetenties is gebaseerd op FamCompass, een instrument dat we in 2009 ontwierpen in het kader van een Europees Grundtvig-project. Voor 2014 werken we aan een webapplicatie van de volledige versie van FamCompass.

> Zingeving en ethiek

Prenatale testen: vrije keuze of een plicht voor de ouders?

PWO-onderzoek (2011-2013)

De mogelijkheden om prenataal afwijkingen op te sporen bij ongeborenen zijn sterk toegenomen. Wat doe je als het testresultaat reden geeft tot ongerustheid over de gezondheid van je kind? Hoe kom je tot een 'goede beslissing'?

Aan de hand van interviews met gynaecologen, vroedvrouwen en huisartsen onderzochten we hoe het staat met de psychosociale begeleiding van gezinnen bij prenatale diagnostiek en screening. We deden ook een onlinebevraging bij 260 gezinnen naar hun ervaringen met deze begeleiding.

Onderzoekers: dr. Adelheid Rigo en Sylvia Hübel

Vroeger nadenken over later

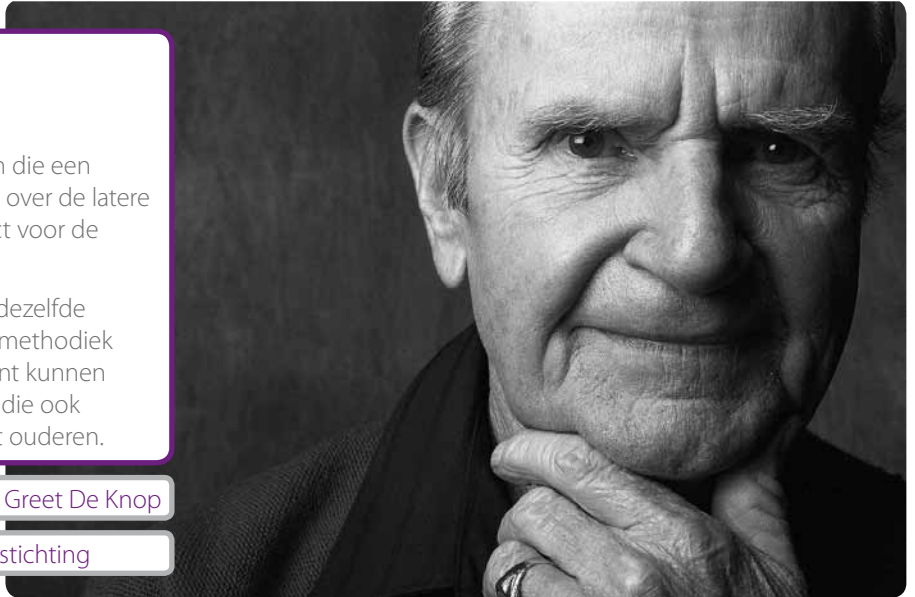
Onderzoek (2013-2014)

De Koning Boudewijnstichting steunt projecten die een dialoog tussen de generaties op gang brengen over de latere levensjaren. Autonomie, empowerment, respect voor de diversiteit staan centraal.

De opleiding Psychosociale Gerontologie stelt dezelfde speerpunten voorop. De studenten zullen een methodiek ontwikkelen waarmee ze de ouderen competent kunnen begeleiden in 'vroeger nadenken over later' en die ook toepassen in hun professionele activiteiten met ouderen.

Onderzoekers: Joris Vierendeels en Greet De Knop

Opdrachtgever: Koning Boudewijnstichting

> Kwetsbare gezinnen

Methoden om inclusie in levenslang leren en werk te verbeteren

Europees project in kader van Leonardo da Vinci programma (2013-2015)

Dit project werkt aan een tool om kwetsbare groepen beter te begeleiden en te ondersteunen in programma's van levenslang leren.

Onderzoekers: Alexandre Reynders, Kathleen Emmery, Pieter Rondelez

Partners: Blind Assistance Foundation (Polen), Greta Loire Morvan (Frankrijk)

Checklist gezinsgericht werkplekieren in de sociale economie

Instrument

Hoe het thuis gaat, kan een sterke invloed hebben op je motivatie om te (blijven) werken, je werkhouding en hoe je omgaat met problemen of ziekte. Dat geldt bij uitstek voor de sociale economie, één van de sectoren waar de studenten Gezinswetenschappen (in het traject zonder werkervaring) actief zijn in functie van hun 'werkplekieren'. De relatie gezin-arbeid begeleiden is een centraal aandachtspunt in het leertraject. De 'Checklist gezinsgericht werkplekieren in sociale economie' wil hiervoor een leidraad zijn.

Onderzoeker: dr. Joris Dewispelaere

Partners: CollondSE Vzw, Ateljee, Opnieuw en co, CDJ-Services en het RTC Vlaams-Brabant

Opdrachtgever: Vlaamse overheid, Departement Onderwijs

Versterkend en verbindend werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

Evaluatie van de aanpak van 'Thuiscompagnie' (2012-2013)

De levenskwaliteit van kansarme gezinnen met kinderen verhogen. Dat is het voornaamste doel van het project Thuiscompagnie, een initiatief van de Provincie Limburg. Want als gezinnen tot rust komen, verhogen de ontwikkelingskansen van de kinderen in die gezinnen. Daarom motiveert, vormt en stimuleert Thuiscompagnie vrijwilligers, verzorgenden en andere hulpverleners om mensen in armoede te ondersteunen vanuit een versterkend en verbindend kader.

Vlaams minister Ingrid Lieten, bevoegd voor armoedebestrijding, vroeg ons om dit project te evalueren. Kristien Nys, specialiste inzake opvoedingsondersteuning in kwetsbare gezinnen, ging kijken hoe de gezinnen en de begeleiders de specifieke aanpak van Thuiscompagnie ervaren.

Onderzoeker: dr. Kristien Nys

Opdrachtgever: Ingrid Lieten, Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding.

Thuiscompagnie wil haar aanpak verder verspreiden en nog meer gezinnen bereiken. In 2014 komt er een **draaiboek** en is er een vormingsdag gepland voor andere organisaties die hiermee aan de slag willen.

Wat kunnen we voor u doen?

Kennis wordt pas relevant als u ze deelt.

- Bent u zoek naar informatie in verband met gezin en samenleving? En vindt u het antwoord niet via www.hig.be ?
- Werkt u met gezinnen en wilt u een knelpunt in uw werking uitklaren? Of zoekt u methodes om de kwaliteit van uw werking te evalueren en te verbeteren?
- Werkt u met kinderen of jongeren en wilt u de ouders meer betrekken bij uw activiteiten?
- Werkt u met ouderen en wilt u nieuwe hulpvragen adequaat beantwoorden?
- Geeft u vorming en zoekt u input voor vormingspakketten die verband houden met gezin, relaties of opvoeding? Wilt u nieuwe doelgroepen aantrekken?

We staan open voor uw vragen of voorstellen tot samenwerking. Misschien resulteert overleg in een project dat we samen kunnen uitvoeren. Of in een projectaanvraag die we samen kunnen indienen bij Vlaamse beleidsmakers of in het kader van Europese programma's.

Medewerkers

Bijna alle medewerkers hebben een onderwijs- of staffunctie in de opleiding Gezinswetenschappen of de opleiding Psychosociale Gerontologie.

- Koen Baeten, doctor in de wijsbegeerte en master in de familiale en seksuologische wetenschappen
- Joris Dewispelaere, doctor in de psychologische wetenschappen
- Kathleen Emmery, master in de criminologie, coördinator
- Dirk Geldof, doctor in de politieke en sociale wetenschappen, bachelor in de wijsbegeerte
- Sylvia Hübel, master in de theologie en de letteren en in de familiale en seksuologische wetenschappen
- Naïma Lafrarchi, master in de rechten en in de onderwijskunde, leerkracht islamitische godsdienst
- Joris Lambrechts, master in de educatieve studies en bachelor onderwijs in lichamelijke opvoeding

- Dirk Luyten, doctor in de sociale wetenschappen en master in de stedenbouw en de ruimtelijke planning
- Patrick Meurs, doctor in de psychologie en master in de familiale en seksuologische wetenschappen
- Tanja Nuelant, master in de sociologie, studiegebieddirecteur
- Kristien Nys, doctor in de pedagogische wetenschappen
- Alexandre Reynders, master in de sociologie
- Adelheid Rigo, doctor in de wijsbegeerte en master in de klinische psychologie
- Pieter Rondelez, master in de politieke wetenschappen (EU-studies) en master of conflict and development

- Hans Van Crombrugge, doctor in de pedagogische wetenschappen, voorzitter
- Joris Van Puyenbroeck, doctor in de orthopedagogie
- Lut Verstappen, master in de hedendaagse geschiedenis en in vrouwenstudies, communicatiemedewerker
- Joris Vierendeels, master in de revalidatiewetenschappen en kinesitherapie en master in de gerontologie
- Claire Wiewauters, master in de pedagogische wetenschappen, gezins- en orthopedagogiek
- Sophie Withaecx, master in de wijsbegeerte, in de Afrikaanse talen & culturen en in internationale politiek

Op de hoogte blijven?

Onze **nieuwsbrief** brengt u op de hoogte van onze nieuwe activiteiten en projecten.

Via onze **website** kunt het volledige overzicht thematisch doorzoeken.

De **sociale media** zetten we in voor korte berichten, debatten en vragen.

Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen
Huart Hamoiriaan 136 • 1030 Schaarbeek

 www.hig.be

 www.facebook.com/gezinswetenschappen

 [@gezinswetensch](https://twitter.com/gezinswetensch)

 kenniscentrum.gezin@hig.be

 02 / 240 68 40